

สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง
เลขรับ.....
วันที่ ๑๒ ก.ย. ๒๕๖๐
เวลา.....

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
เลขรับ.....
วันที่ ๑๒ ก.ย. ๒๕๖๐
เวลา.....

ที่ ศธ ๐๔๐๐๘/๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการครู

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๓๓ แผ่น

ด้วยโรงเรียนลาดยาววิทยาคมได้หารือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการครูกรณี นายธนารัตน์ หงษ์เม่น ตำแหน่งครูผู้ช่วย มีความประสงค์จะแต่งกายเป็นหญิง โดยได้บันทึกข้อความขออนุญาต และมีใบรับรองแพทย์ว่าได้มีการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงหน้าอก พร้อมแนบพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๒ ซึ่งเป็นต้นสังกัดแจ้งว่าได้สืบค้นระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้วแต่ไม่พบระเบียบที่สอดคล้องกับกรณีนี้ จึงได้หารือกรณีดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกรณีดังกล่าวต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจสอบแล้ว พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎ หรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ และกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๙๔ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ อีกด้วย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕ บัญญัติว่า บรรดาคำว่า "ข้าราชการพลเรือน" ที่มีอยู่ในกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นใด ให้หมายความรวมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย... ดังนั้น การแต่งเครื่องแบบข้าราชการและการแต่งกายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาย่อมอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ และกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๙๔ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ เช่นกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงขอความอนุเคราะห์หารือประเด็นดังกล่าวมายังสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกรณีดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุจิตรา พัฒนะภูมิ)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ

กลุ่มวิจัยพัฒนากฎหมาย คดีความและนิติการ

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๖๗๗

43/60 ที่ นร ๐๑๐๖/๑๗๖

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการครู

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ ๐๔๐๐๙/๘๙๓ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอรื้อแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ กรณี นายธนารัตน์ หงษ์เม่น ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนลาดยาววิทยาคม มีความประสงค์จะแต่งกายเป็นหญิงโดยได้มีหนังสือขออนุญาตและมีใบรับรองแพทย์ว่าได้มีการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงหน้าอก พร้อมแนบพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกรณีดังกล่าวต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามปัญหาที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาชายยื่นเรื่องขออนุญาตแต่งเครื่องแบบข้าราชการหญิง โดยอ้างความเท่าเทียมระหว่างเพศตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้กำหนดเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน หมายถึง เครื่องแต่งกายทั้งหลายที่ได้กำหนดให้แต่งรวมทั้งเครื่องหมายตำแหน่งสังกัด หรือเครื่องหมายอื่นๆ ตลอดจนสิ่งประกอบเครื่องแบบอย่างอื่นด้วย ซึ่งลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบจะสมควรอย่างไรและจะต้องแต่งเมื่อไร โดยเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติฯ และตามกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ดังกล่าว ได้กำหนดเครื่องแบบข้าราชการประจำการทั่วไปให้มี ๒ ชนิด คือ เครื่องแบบปฏิบัติราชการและเครื่องแบบพิธีการโดยได้จำแนกสำหรับข้าราชการชายและข้าราชการหญิงเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสมและบังคับใช้เป็นมาตรฐานทั่วไปของข้าราชการฝ่ายพลเรือน

การกล่าวอ้างความเท่าเทียมระหว่างเพศในการแต่งเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนนั้น ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังกล่าวได้นิยาม “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด จากบทบัญญัติของกฎหมายหมายดังกล่าว การเลือกปฏิบัติที่ถือว่าไม่เป็นธรรมควรเป็นกรณีที่ปฏิบัติขัดต่อหลักความเสมอภาคและเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล โดยปราศจากความชอบธรรมซึ่งผู้กล่าวอ้างสิทธิตามกฎหมายควรจะได้รับสิทธินั้นๆ แต่ไม่ได้รับสิทธินั้นเพราะการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม การกำหนดเครื่องแบบสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนฯ ได้กำหนดให้สิทธิแก่บุคคลทุกคนซึ่งเป็นข้าราชการ

ฝ่าย ...

ฝ่ายพลเรือนสามารถแต่งเครื่องแบบดังกล่าวได้ กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายที่ทำให้บุคคลผู้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบได้รับโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันอย่างที่บุคคลนั้นจะพึงได้รับ มิได้เป็นการปฏิบัติให้แตกต่างกันออกไปอันเป็นการขัดกับหลักความเสมอภาคหรือการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ การที่บุคคลขอใช้สิทธิพิเศษอันเนื่องมาจากตนมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิดเพื่อให้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนตามแบบที่ตนเองประสงค์โดยขัดกับเพศที่แท้จริงโดยกำเนิดของตนจึงเป็นการใช้สิทธิที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎกระทรวงและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาอนุญาตในกรณีนี้จึงไม่อาจกระทำได้ การแต่งเครื่องแบบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาย่อมอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๘

สำหรับกรณีการแต่งกายของข้าราชการครูในกรณีอื่นซึ่งมิใช่การแต่งเครื่องแบบตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนฯ นั้น เห็นสมควรอยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพาศ นิลพันธ์)

รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๔๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๕๘๗